

VERINÄYTTEENOTTO-OHJE, IHOPISTOSNÄYTTEET VASTASYNTYNEELTÄ

Välineitä

- Mikronäytteenottoputkia ([putkikartta](#))
- Kapillaareja ja muovitulppia näytekapillaarien sulkemista varten
- Imupaperinäytteenottokortteja
- Viiltohaavan tekeviä turvalansetteja
  - viiltosyvyys korkeintaan 1 mm, kun otetaan näyte alle 2,5 kg painavalta vauvalta
  - viiltosyvyys korkeintaan 1,4 mm, kun vauvan paino on yli 2,5 kg
- Ihonpuhdistusvälineet
- Kertakäyttökäsineitä
- Riskijäteastia käytettyjä lansetteja varten
- Kylmävaraaja
- Haavalaastaria

Tarkista tarvittavat putket ja näytemäärä laboratorio-ohjekirjasta ([Tykslab laboratorio-ohjekirja](#))

Ota ihopistosnäyte vastasyntyneeltä ja ihan pieniltä lapsilta

1. Kantapäästä (alle 3 kk tai alle 6 kk syntymäpainoltaan alle 2,5 kg)
2. Nimettömästä tai keskisormesta.

Älä ota näytettä

1. Infektoituneelta alueelta
2. Kovettuneelta alueelta
3. Aikaisemman pistoksen jäljiltä turvonneelta alueelta
4. Mustelmalliselta alueelta

Valmistelu

1. Varmista potilaan henkilöllisyys aina ennen näytteenottoa kysymällä **nimi ja henkilötunnus**
2. Lämmitä näytteenottoa paikka ennen pistoa esim. käärimällä lapsen jalkaterän ympärille +39 °C (ei yli +42°C) veteen kostutettu kangastaitos tai paperi muovipussissa noin kolmen minuutin ajaksi ennen näytteenottoa
3. Kun otat sormenpäästä, lämmitä käsi juoksevan veden alla
4. Käytä käsihuhdetta ennen ja jälkeen potilaskontaktin
5. Käytä suojakäsineitä (suositus) ihopistosnäytteenotossa, koska verikontaminaation riski on suuri

Näytteenotto kantapäästä

1. Ota näyte kantapään jalkapohjanpuoleisilta reunoilta (Kuva 1). Kantaluun kohdalle **et saa pistää**.

Kuva 1

2. Puhdista iho 80 % etanolilla ja anna kuivua

3. Tartu vauvan kantapähän siten, että saat etusormella ja peukalolla muodostettua ihosta ympyrän
4. Purista kevyesti niin, että iho täyttyy verellä ja paina lansetti tukevasti ihoa vasten ennen pistoa. Näin saat kunnan piston oikeaan paikkaan ja kiputuntemus on pienempi.
5. Huomioi myös lansetin pistosuunta. Pistä niin, että ihoon tulevat viillot ovat samansuuntaisia (kantapäästä – varpaisiin)
6. Ota sormenpäänäyte **nimettömästä tai keskisormesta**.
Tee pistos sormenpään sivuun
7. **Kuivaa** ensimmäinen veripisara ihonpuhdistuslappuun ellei tutkimuskohtainen ohje toisin ohjeista
8. Ota tarvittavat näytteet huomioiden tutkimuskohtaiset ohjeet
9. Puristamalla ja löysäämällä kantapäästä kevyesti, saat veren kertymään pistokohtaan
10. **Vältä voimakasta puristamista**
11. Sekoita näytteitä kapillaaria pyörittämällä tai putkea kääntämällä, tarvittaessa myös näytteenoton aikana
12. Älä ravista putkea

Pikatesteinä tehtävissä testeissä saattaa olla laitevalmistajan antamia testikohtaisia ohjeita.

Näytteenoton jälkeen

1. Liimaa välittömästi potilaan luona tunnistetarrat mikronäyteputkiin tai kapillaareihin, joihin olet merkinnyt selvästi:
  - Näytteenottopäivä ja kellonaika
  - Pyytävä osasto/ tutkimuksen pyytäjä
  - Potilaan nimi
  - Henkilötunnus
  - Pyydetty tutkimukset

19.7.2016 klo 08.00 Osasto 123 Testinen Tiina 010101-0101 P-CRP

Jos olet tehnyt vieritestin, kirjaa saatu tulos heti potilaan tietoihin.

Näytteiden sairaalansisäinen kuljetus

1. Toimita Ihopistosnäytteet mahdollisimman nopeasti näytteenoton jälkeen laboratorioon
2. Voit tarkistaa tutkimuskohtaiset erityisvaatimukset näytteen käsittelylle ja säilytykselle laboratorio-ohjekirjasta ([Tykslab laboratorio-ohjekirja](#))
3. Kuljeta näytteet suljetussa näyteastiassa
4. Pakkaa näytteet suljettuun kuljetuspakkaukseen siten, etteivät ne vahingoitu kuljetettaessa. Suojaa ne valolta ja vältä näytteiden ravistelua.
5. Näytteet eivät saa jäätyä kuljetuksen aikana. Kesäaikana voit käyttää kylmävaraajalla jäähdytettyä kuljetuspakkausta. Kylmävaraaja ei saa olla suorassa kosketuksessa kokoverta sisältävien putkien kanssa.

Näytteiden pakkaus ja kuljetus postitse tai linja-autolla erillisen ohjeen mukaan ([Näytteiden lähettäminen Tykslabiin](#))

Näytteenottotoiminnat

1. Tutkimustuloksiin vaikuttavat monet potilaan ateriointiin, rasitukseen, ruumiinasentoon jne. liittyvät tekijät, jotka tulee ottaa huomioon ennen näytteenottoa.
2. Näytteenottotoimintoihin kuuluvat
  - laboratoriotutkimusten tilaus
  - potilaiden esivalmistelu
  - potilaalle annettavat ohjeet

- näytteiden kuljettaminen
- tartuntavaarallisten ja eristyspotilaiden näytteenotossa noudatettavat ohjeet

Kirjallisuutta:

Tykslabin laboratorio-ohjekirja ([Tykslab laboratorio-ohjekirja](#))

Tykslabin potilasohjeet ([Hoito-ohjeet, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri](#))

Tuokko, Rautajoki, Lehto 2008. Kliiniset laboratorionäytteet - opas näytteenottoa varten

VSSHP sairaalahygieniaohjeet ([Sairaalahygienia ja infektion torjunta](#))

CLSI H04-A5 Procedures and devices for the collection of diagnostic capillary blood specimens

Katselmoitu 26.7.2019 Preanalytiikkatyöryhmä